

Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича

(повне найменування закладу вищої освіти)

економічний факультет

(назва інституту/факультету)

Кафедра **фінансів і кредиту**

(назва кафедри)

СИЛАБУС

навчальної дисципліни

”Фінанси підприємства”

(вказіть назву навчальної дисципліни (іноземною, якщо дисципліна викладається іноземною мовою))

обов'язкова

(вказати: обов'язкова, чи вибіркова)

Освітньо-професійна програма **«Менеджмент організацій і адміністрування»**

(назва програми)

Спеціальність **073 – Менеджмент**

(вказати: код, назва)

Галузь знань **07 – Управління та адміністрування**

(вказати: шифр, назва)

Рівень вищої освіти **перший (бакалаврський)**

(вказати: перший (бакалаврський)/другий (магістерський)/третій (освітньо-науковий))

економічний факультет

(назва факультету/інституту, на якому здійснюється підготовка фахівців за вказаною освітньо-професійною програмою)

Мова навчання **українська**

(вказати: на яких мовах читається дисципліна)

Розробник(и): **Марусяк Наталія Леонідівна, доцент кафедри фінансів і кредиту, к.е.н., доцент**

(вказати авторів (викладач (ів)), їхні посади, наукові ступені, вчені звання)

Профайл викладача (-ів) <http://econom.chnu.edu.ua/kafedry-ekonomichnogo-fakultetu/kafedra-finansiv-i-kredytu/kolektyv-kafedry-finansiv-i-kredytv>

Контактний тел. **0502905864**

Е-mail: **n.marusyak@chnu.edu.ua**

Сторінка курсу в Moodle <https://moodle.chnu.edu.ua/course/view.php?id=541>

Консультації Очні консультації: **щовівторка, 12:00 - 13:00, к. 14, ауд. 6**

Онлайн-консультації: **щосереді, 13:30 - 14:30**

1. Анотація дисципліни (призначення навчальної дисципліни).

Програма вивчення нормативної навчальної дисципліни “Фінанси підприємств” складена відповідно до освітньо-професійної програми підготовки бакалаврів спеціальності 073 – Менеджмент галузі знань 07 – Управління та адміністрування”.

Після завершення засвоєння змісту дисципліни здобувачі отримають базові фундаментальні знання з фінансів підприємств і набудуть відповідних фахових компетентностей для розв’язання складних спеціалізованих завдань і практичних проблем у ході професійної діяльності.

2. Мета навчальної дисципліни:

Метою вивчення навчальної дисципліни “Фінанси підприємства” формування системи знань щодо базових понять у галузі фінансів та фінансового механізму підприємства, змісту окремих напрямів фінансової діяльності підприємства та їх взаємозв’язку та оволодіння основами методики і базовими прийомами практичної фінансової роботи.

3. Пререквізити

Дисципліни, обов'язкові для вивчення здобувачем вищої освіти до початку роботи над курсом "Фінанси підприємств" - це "Гроші і кредит", "Менеджмент"

4. Результати навчання

Відповідно до освітньо-професійної програми підготовки бакалаврів галузі знань 07 «Управління та адміністрування» за спеціальністю 073 «Менеджмент» (освітня програма: «Менеджмент організацій і адміністрування») вивчення дисципліни сприяє формуванню компетентностей та програмних результатів навчання:

ІК Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми, які характеризуються комплексністю і невизначеністю умов, у сфері менеджменту або у процесі навчання, що передбачає застосування теорій та методів соціальних та поведінкових наук.

Загальні компетентності (ЗК)

- ЗК 4. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.
- ЗК 5. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.
- ЗК 8. Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій.
- ЗК 11. Здатність до адаптації та дії в новій ситуації.
- ЗК 12. Здатність генерувати нові ідеї (креативність).

Спеціальні компетентності (СК)

- СК 1. Здатність визначати та описувати характеристики організації.
- СК 2. Здатність аналізувати результати діяльності організації, зіставляти їх з факторами впливу зовнішнього та внутрішнього середовища.
- СК 3. Здатність визначати перспективи розвитку організації.
- СК 5. Здатність управляти організацією та її підрозділами через реалізацію функцій менеджменту.
- СК 6. Здатність діяти соціально відповідально і свідомо.
- СК 7. Здатність обирати та використовувати сучасний інструментарій менеджменту.
- СК 11. Здатність створювати та організовувати ефективні комунікації в процесі управління.
- СК 12. Здатність аналізувати й структурувати проблеми організації, формувати обґрунтовані рішення.
- СК* 16. Здатність до інноваційної діяльності в умовах невизначеності та ризикованості зовнішнього середовища.

Програмні результати навчання (ПРН)

- ПРН 5. Описувати зміст функціональних сфер діяльності організації.
- ПРН 8. Застосовувати методи менеджменту для забезпечення ефективності діяльності організації.
- ПРН* 20. Використовувати сучасні механізми та способи ефективного адміністрування багатьох різних процедур функціонування бізнесу.

5. Опис навчальної дисципліни

5.1. Загальна інформація

Назва навчальної дисципліни <u>Фінанси підприємств</u>												
Форма навчання	Рік підготовки	Семестр	Кількість			Кількість годин						
			кредитів	годин	змістових модулів	лекції	практичні	семінарські	лабораторні	самостійна робота	індивідуальні завдання	Вид підсумкового контролю
Денна	2	4	5	150	5	30	30					Екзамен
Заочна	2	4	5	150	5	6	6					Екзамен

5.2. Дидактична карта навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	денна форма						заочна форма					
	усьо-го	у тому числі					усьо-го	у тому числі				
		л	п	лаб	інд	с.р.		л	п	лаб	інд	с.р.
Змістовий модуль 1. Теоретичні та організаційні основи фінансів підприємств												
Тема 1.Основи фінансів підприємств Мета: розуміти суть та функції фінансів підприємств, їх фінансовий механізм, значення фінансової інклюзії для розвитку підприємств; давати характеристику фінансовим відносинам та фінансовим ресурсам підприємств; знати принципи організації фінансів підприємств	13	4	2	-	-	7	13	1		-	-	12
Тема 2. Організація грошових розрахунків на підприємстві Мета: розуміти принципи організації грошових розрахунків на підприємстві та значення розрахунково-платіжної та касової дисципліни; знати форми здійснення безготівкових розрахунків у господарському обігу	14	2	2			10	14	-	-			14
Тема 3. Грошові надходження підприємств	14	2	2			10	14	1	1			12

Мета: давати характеристику складу грошових надходжень підприємств; розуміти принципи ціноутворення на підприємстві; знати порядок планування доходу від операційної діяльності; вміти розраховувати різні види цін												
Тема 4. Фінансове забезпечення відтворення основних засобів Мета: розуміти суть основного капіталу підприємства; знати його складові елементи та особливості відтворення; вміти визначати суму амортизаційних відрахувань та розраховувати показники стану та ефективності використання основних засобів	14	4	4			6	14	1	1			12
Тема 5. Формування та використання оборотного капіталу підприємства Мета: розуміти суть оборотного капіталу, особливості його кругообігу; знати порядок встановлення оптимальної потреби в оборотному капіталі та вміти розраховувати показники ефективності його використання	14	2	4			8	14	-	1			13
Разом за змістовим модулем 1	69	14	14			41	69	3	3			63
Змістовий модуль 2. Фінансові аспекти функціонування підприємств												
Тема 6. Формування та розподіл прибутку підприємства Мета: розуміти економічний зміст прибутку та його функції; знати порядок	13	4	4	-	-	5	13	1	-	-	-	12

формування, розподілу та використання прибутку; вміти розрахувати прибутковість підприємства												
Тема 7. Оподаткування підприємства Мета: розуміти суть та призначення системи оподаткування підприємств, вплив податків на їх діяльність; знати види податків і зборів та механізм їх справляння підприємствами	14	2	2	-	-	10	14	-	-	-	-	14
Тема 8. Кредитування підприємств Мета: розуміти сутність та функції кредиту, необхідність залучення коштів підприємствами; знати форми та види кредитів, що залучають підприємства	14	2	2	-	-	10	14	-	1	-	-	13
Тема 9. Оцінка фінансового стану підприємства Мета: розуміти необхідність, значення та завдання оцінки фінансового стану підприємства; знати показники, що характеризують фінансовий стан підприємства та вміти їх розраховувати та робити аналітичні висновки	14	2	4	-	-	8	14	1	1	-	-	12
Тема 10. Фінансове планування на підприємствах Мета: розуміти зміст та завдання фінансового планування; знати принципи та методи фінансового планування та вміти використовувати їх у практичній ситуації	13	4	2	-	-	7	13	1	1	-	-	12

Тема 11. Фінансова санація підприємства Мета: розуміти причини виникнення фінансової кризи на підприємстві та зміст фінансової санації; давати характеристику джерелам фінансової санації; знати порядок її проведення на підприємстві	13	2	2	-	-	98	13	-	-	-	-	13
Разом за змістовим модулем 2	81	16	16	-	-	49	81	3	3	-	-	75
Разом годин	150	30	30	-	-	90	150	6	6	-	-	138

5.3. Зміст завдань для самостійної роботи

№	Назва теми
1	Основи фінансів підприємств 1. Фінанси підприємств як основа фінансів суспільства 2. Внутрішні і зовнішні джерела формування фінансових ресурсів 3. Інституціональне забезпечення діяльності суб'єктів господарювання. 4. Капітал підприємств різних організаційно-правових форм і джерела його формування. 5. Самофінансування як індикатор фінансового забезпечення поточної та інвестиційної діяльності підприємства.
2	Організація грошових розрахунків підприємств 1. Розрахунки із застосуванням платіжних доручень та платіжних вимог-доручень. 2. Розрахункові чеки та їх використання. 3. Розрахунки акредитивами. 4. Особливості розрахунків в електронних системах типу «клієнт-банк». 5. Вексельна форма розрахунків та її використання на підприємствах. 6. Платіжна система в Україні: проблеми і способи їх розв'язання. 7. Факторингові послуги в Україні: сучасний стан і перспективи розвитку.
3	Грошові надходження підприємств 1. Сучасні аспекти ціноутворення на підприємстві. 1. Проблемні аспекти формування доходів від операційної діяльності підприємства. 2. Формування доходів від фінансових операцій та від участі в капіталі інших підприємств. 3. Планування доходу з урахуванням специфіки продукції. 4. Цінові фактори формування доходу від реалізації продукції
4	Фінансове забезпечення відтворення основних засобів 1. Процес відтворення основних виробничих засобів за умов ринкової економіки. 2. Законодавчі основи формування амортизаційного капіталу підприємства. 3. Порівняльна характеристика ефективності методів нарахування амортизаційних відрахувань. 4. Фінансовий лізинг і його роль у відтворенні основних виробничих засобів.
5	Формування та використання оборотного капіталу підприємства 1. Кругообіг оборотного капіталу як основа його функціонування. 2. Власні джерела формування оборотного капіталу, їх значення. 3. Формування оборотного капіталу за рахунок позикових джерел. 4. Вплив розміщення оборотного капіталу на фінансовий стан підприємства.

	5. Напрямки покращення ефективності використання оборотного капіталу. 6. Способи прискорення оборотності оборотного капіталу.
6	Формування та розподіл прибутку підприємства 1. Методи планування прибутку. 2. Методи визначення прибутку підприємства. 3. Методика визначення прибутку від операційної діяльності підприємства. 4. Склад операційних витрат та їх вплив на величину операційного прибутку підприємства. 5. Неопераційні витрати підприємства та їх вплив на прибуток підприємства. 6. Метод прямого рахунку як метод визначення величини прибутку підприємства. 7. Особливості аналітичного методу розрахунку операційного прибутку.
7	Оподаткування підприємств 1. Податок на додану вартість. 2. Акцизний податок. 3. Митні платежі. 4. Податок на прибуток підприємства. 5. Податок на доходи фізичних осіб. 6. Рентні платежі. 7. Екологічне оподаткування. 8. Податок на майно. 9. Єдиний податок. 10. Місцеві збори.
8	Кредитування підприємств 1. Оцінка ефективності використання позикових ресурсів на підприємстві. 2. Система показників підприємства, що характеризує його платоспроможність. 3. Надання кредиту на умовах договору факторингу 4. Визначення потреби підприємства у кредитних ресурсах.
9	Оцінка фінансового стану підприємства 1. Фінансова звітність як основа визначення фінансового стану підприємства. 2. Оцінка майнового стану підприємства. 3. Методика визначення ліквідності підприємства. 4. Фінансова стійкість підприємства та методи її визначення. 5. Аналіз ділової активності підприємства. 6. Оцінка фінансової результативності підприємства.
10	Фінансове планування на підприємствах 1. Перспективне фінансове планування та розробка фінансової стратегії підприємства. 2. Контроль за виконанням поточного фінансового плану. 3. Необхідність фінансового планування для вітчизняних підприємств та його види. 4. Реалії фінансового планування та прогнозування на вітчизняних підприємствах. 5. Особливості фінансового планування для підприємств різних форм власності та організаційно-правової структури. 6. Особливості поточного фінансового планування. 7. Особливості оперативного фінансового планування на вітчизняних підприємствах. 8. Бюджетування як вид фінансового планування.
11	Фінансова санація на підприємстві 1. Причини неплатоспроможності підприємств. 2. Методи встановлення банкрутства підприємства. 3. Оцінка ймовірності банкрутства підприємства. 4. Оцінка санаційної спроможності підприємства. 5. Законодавчі основи проведення фінансового оздоровлення підприємств-банкрутів.

По кожному змістовому модулю студент повинен виконати ІНДЗ, а саме: підготувати одну презентацію-відповідь на обране питання з наведеного вище переліку завдань (всього дві презентації протягом вивчення дисципліни).

6. Методи навчання

У викладання курсу використовуються такі освітні технології:

1. Лекції з використанням презентацій.
2. Практичні заняття на яких студенти розв'язують практичні завдання.
3. Групова робота, коли студенти розв'язують практичні завдання та кейси.
4. Онлайн-тести та опитування: Використання системи MOODLE
5. Зовнішні гостьові лекції експертів і практиків, що допомагає здобувачам освіти побачити, як теорія використовується на практиці.
8. Електронні підручники і ресурси репозитарію ЧНУ.

Перелік використовуваних методів навчання:

- МН 1 – лекція-візуалізація;
- МН 6 – виконання індивідуальних науково-дослідних завдань;
- МН 7 – аналіз і рішення ситуативних професійних завдань (Case study);
- МН 8 – робота з тестами;
- МН 9 – робота в групах;
- МН 12 – дистанційне навчання з використанням відповідних онлайн-платформ.

7. Система контролю та оцінювання

Види та форми контролю

Форми поточного контролю: усна та письмова (тестування, самостійна робота) відповіді студента.

Форми підсумкового контролю: екзамен.

Засоби оцінювання

Засобами оцінювання та демонстрування результатів навчання можуть бути:

- МО 1. фронтальне опитування,
- МО 2. індивідуальне опитування,
- МО 3. презентація результатів виконання індивідуальних завдань (творчих, розрахункових, аналітичних),
- МО 4. презентація результатів виконання командних завдань
- МО 7. реферати
- МО 8. есе
- МО 10. розв'язування практичних ситуацій,
- МО 11. тестування,
- МО 12. тематичні контрольні роботи,
- МО 13. модульні контрольні роботи
- МО 14. підсумковий контроль – екзамен

Критерії оцінювання результатів навчання з навчальної дисципліни

Дедлайни та перескладання. Роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку. Перескладання модулів відбувається з дозволу деканату за наявності поважних причин (наприклад, лікарняний, участь у конференції, студентській олімпіаді тощо).

Академічна доброчесність. Здобувачі повинні самостійно виконувати навчальні завдання, завдання поточного та підсумкового контролю результатів навчання. В разі використання чужих ідей, розробок, тверджень, обов'язковим є посилання на джерела інформації. Списування під час контрольних заходів має наслідком отримання незадовільної оцінки за відповідний вид роботи.

Відвідування занять. Відвідування занять - обов'язкова умова виконання навчального плану дисципліни. За відсутності здобувача на практичному занятті він втрачає можливість отримати бали як результат його оцінювання по конкретній темі. Форми навчання визначені затвердженим графіком освітнього процесу Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича.

Критерії оцінювання:

при усних відповідях: повнота розкриття питання; логіка викладання матеріалу; використання різноманітних (у тому числі іноземною мовою) джерел інформації; аналітичні міркування, уміння робити порівняння, висновки; уміння аналізувати теоретичні проблеми з урахуванням світової та вітчизняної практики;

при виконанні письмових завдань: повнота розкриття питання, аргументованість і логіка викладання матеріалу, використання різноманітних джерел, законодавчих актів, прикладів і фактичного матеріалу тощо; цілісність, системність, логічність, уміння формулювати висновки; акуратність оформлення письмової роботи.

Вищими балами оцінюється самостійний обґрунтований погляд здобувача щодо конкретної практичної ситуації або проблеми.

Максимальна кількість балів, яку здобувач може отримати в процесі вивчення дисципліни протягом семестру, становить 100 балів, з яких 60 балів здобувач набирає при поточних видах контролю і 40 балів – у процесі підсумкового виду контролю (екзамену).

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90-100	A	відмінно	зараховано
80-89	B	добре	
70-79	C		
60-69	D	задовільно	
50-59	E		
35-49	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов’язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов’язковим повторним вивченням дисципліни

Максимальна оцінка знань здобувача під час навчальних занять за кожну тему наведена в таблиці.

Розподіл балів, які отримують здобувачі:

Поточне оцінювання (аудиторна та самостійна робота)											Кількість балів (екзамен)	Сумарна кількість балів
Змістовий модуль 1					Змістовий модуль 2							
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	T10	T11	40	100
5	5	6	6	6	6	6	5	5	5	5		

T1, T2 ... T11 – теми змістових модулів.

Максимальна кількість балів складає: за перший модуль – 28 бали, за другий модуль – 32 балів (разом – 60 балів).

З навчальної дисципліни «Фінанси підприємств» проводиться екзамен в обсязі навчального матеріалу, визначеного робочою програмою дисципліни і в терміни, передбачені графіком освітнього процесу. У випадку отримання менше 50 балів за результатами загального

підсумкового контролю, здобувач обов'язково здійснює перескладання для ліквідації академічної заборгованості.

Екзаменаційний білет містить 4 завдання: теоретичне питання з дисципліни, тестові завдання, глосарій, практичне завдання.

У 40 балів, що можливо отримати екзамені, входить: 1 теоретичне питання (14 балів), 4 тести - по 1,5 балу (сумарно 6), визначення 5 термінів - по 1,4 бали (сумарно 7 балів), практичне завдання (13 балів).

14 балів ставиться за повне розкриття теоретичного питання. У випадку неповної відповіді зберігається відсоткове відношення розкриття відповіді та бального оцінювання. 13 балів ставиться за повний розв'язок практичного завдання. Якщо розв'язок є неповним зберігається відсоткове відношення бального оцінювання відповідно до його повноти.

Після підготовки студентами конспекту відповіді, розв'язання тестів та практичного завдання відбувається його усна відповідь викладачеві. В процесі цього студентів можуть бути задані додаткові питання.

Також екзамен може бути проведений у письмовій формі.

8. Рекомендована література

Основна література:

1. Аранчій В. І., Чумак В. Д, Бражник Л. В. Фінанси підприємств: навч. посіб. 2-ге видання, розшир. і допов. 2018. Полтава: РВ ПДАА. 350 с.
2. Бедринець М. Д., Довгань Л. П. Фінанси підприємств навч. посіб. К. : Центр учбової літератури, 2018. 292 с.
3. Венгер В.В. Фінанси: навч. посіб. Київ : Центр учбової літератури, 2019. 432 с.
4. Гриньова В. М., Коюда В. О. Фінанси підприємств: навч. посіб. 3-тє вид., стереотип. К.: Знання-Прес, 2006. 423 с.
5. Кремень О.І., Кремень В.М. Фінанси: навч. посіб. Київ : Центр учбової літератури, 2019. 416 с.
6. Марусяк Н.Л. Фінанси підприємств. *Фінанси, банківська справа та страхування. Корпоративні фінанси та фінансове посередництво* : підручник для бакалаврів / за ред. проф. П.О. Нікіфорова, доц. Н.А. Бак. Чернівці, 2019. С. 11-62.
7. Марусяк Н.Л. Фінанси підприємства: навч. посібник. Чернівці: Чернівець. нац. ун-т ім. Ю. Федьковича, 2019. 132с.
8. Непочатенко О.О. Фінанси підприємств: підручник. К.: ЦУЛ, 2019. 504 с.
9. Тарасенко І. О., Любенко Н. М. Фінанси підприємств: підручник. К. : КНУТД, 2015. 360 с.
10. Фінанси підприємств: метод. вказ. / Укл. Н. Л. Марусяк, М.Г. Марич. Чернівці: Чернівець. нац. ун-т ім. Ю. Федьковича, 2022. 72с.
11. Фінанси підприємств: навч. посібник / за ред. Г. Я. Аніловської, І. Б. Висоцької. Львів: ЛьвДУВС, 2018. 440 с.
12. Ярошевич Н. Б. Фінанси підприємств. Практикум. навч. посіб. Львів: Вид-во львівської політехніки, 2009. 308 с.

Додаткова література:

1. Господарський кодекс України № 436-IV від 16.08.2020 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/436-15#Text>.
2. Закон України “Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні” № 996-XIV від 16.07.1999. Верховної Ради України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/996-14#Text>
3. Закон України «Про платіжні послуги» від 13.04.2022 № 1591-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1591-20#Text>
4. Кодекс України з процедур банкрутства від 18.10.2018 р. № 2597-VIII у редакції від 16.08.2020, підстава 738-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2597-19#n1753>
5. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» затверджене Наказом Міністерства фінансів України від 07.02.2013 Господарський кодекс України № 436-IV від 16.08.2020 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/436-15#Text>.

6. Марусяк Н., Пильнюк Д. Банкрутство підприємства: сутність, причини та наслідки. Економіка та суспільство, № 33. URL: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/897>
7. Марусяк Н. Л. Фінансовий механізм підприємства та напрями його удосконалення в сучасному економічному середовищі. Економіка та держава. 2021. № 12. С. 94–97.
8. Методичні рекомендації щодо заповнення форм фінансової звітності, затверджені Наказом Мінфіну України від 28.03.2013 р. №433. URL: http://195.78.68.18/minfin/control/uk/publish/article?art_id=382859&cat_id=293536
9. Міжнародні стандарти фінансової звітності /Текст Міжнародних стандартів фінансової звітності, включаючи Міжнародні стандарти бухгалтерського обліку та Тлумачення (КТМФЗ, ПКТ), виданий Радою з Міжнародних стандартів бухгалтерського обліку зі змінами станом на 1 січня 2012 року.
10. Податковий кодекс України Закон України від 02.12.10 р. № 275-VI. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>.
11. Положення про ведення касових операцій у національній валюті в Україні. Затверджено постановою правління Національного банку України 29.12.2017 № 148 URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/v0148500-17>
12. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 7 «Основні засоби» затверджено наказом Мінфіну від 27.04.2000 № 92. URL: <https://zakon.help/law/92/>.
13. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 8 «Нематеріальні активи» затверджено наказом Мінфіну від 18.10.1999 № 242. URL: <https://zakon.help/law/242/>.
14. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 15 «Дохід» затверджено наказом Мінфіну від 29 листопада 1999 року № 290. URL: <https://zakon.help/law/290/>
15. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 10 «Дебіторська заборгованість» (П(С)БО 10) затверджено наказом Мінфіну від 08.10.1999 № 237. URL: <https://zakon.help/law/237/>
16. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 16 «Витрати» затверджено наказом Мінфіну від 31 грудня 1999 року № 318 URL: <https://zakon.help/law/318/>
17. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 11 «Зобов'язання» URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0085-00#Text>
18. Про внесення змін до Національного положення (стандарту) бухгалтерського обліку 25 «Фінансовий звіт суб'єкта малого підприємництва» URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0189-11#Text>
19. Цивільний кодекс України від 16.01.2003 № 435-IV. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15>.

9. Інформаційні ресурси

Офіційні сайти органів державного управління України:

1. Антимонопольний комітет України – <http://www.amc.gov.ua>
2. Верховна Рада України. Законодавство України - <http://zakon2.rada.gov.ua>
3. Державна аудиторська служба України - www.dkrs.gov.ua
4. Державна податкова служба України - www.sfs.gov.ua
5. Державна служба фінансового моніторингу України - www.sdfm.gov.ua
6. Державна статистична служба України – <http://www.ukrstat.gov.ua/>
7. Державне агентство з інвестицій та управління національними проектами України - www.ukrproject.gov.ua
8. Кабінет Міністрів України – <http://www.kmu.gov.ua>
9. Міністерство економічного розвитку і торгівлі України – <http://www.me.gov.ua>
10. Національна комісія з цінних паперів та фондового ринку України - www.nssmc.gov.ua

Офіційні сайти науково-дослідних інститутів і центрів, пошукових систем:

1. База українського законодавства в Інтернет – www.lawukraine.com
2. Інститут глобальних стратегій – www.igls.com.ua
3. Інститут економічних досліджень і політичних консультацій – www.ier.kiev.ua
4. Інститут світової економіки і міжнародних відносин – www.iweir.org.ua

5. Інформаційний сервер про Україну – www.uazone.net
 6. Консорціум економічних досліджень – www.eurasia.org/eerc/kyiv/EERC
 7. Український центр економічних і політичних досліджень ім. О.Разумкова – www.uceps.org
- Офіційні сайти наукових і електронних бібліотек в Україні:
1. Електронна бібліотека – www.lib.com.ua
 2. Електронна бібліотека Львівської комерційної академії – www.dev.lac.lviv.ua/lib
 3. Дніпропетровська обласна наукова бібліотека – www.lib.dp.ua
 4. Львівська електронна бібліотека ім. В. Стефаника – www.lsl.lviv.ua
 5. Наукова бібліотека Донецького національного університету – <http://library.dongu.donetsk.ua/>
 6. Наукова бібліотека ім. Максимовича – www.lib-gw.univ.kiev.ua
 7. Національна бібліотека України ім. В.І. Вернадського – www.nbuv.gov.ua
 8. Національна парламентська бібліотека – www.alpha.rada.kiev.ua–
 9. Одеська державна наукова бібліотека ім. М. Горького – www.ognb.odessa.ua